

**Zaplenjena resnica
ima večjo silo
kot tisočkrat
izkričana laž!**

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Masarykova 14/II. Račun pri Poštni hran. 16.160. Rokopisov ne vračamo. Telefon 21-09.

Leto VI.

Ljubljana, dne 20. februarja 1937.

Št. 7.

Razjasnimo dejstva!

V časopisju, ki ideji jugoslovenskega nacionalizma ni naklonjeno, in javnosti, koje glasnik je to časopisje, se venomer nizajo napadi na našo misel. Ti napadi, ki izvirajo deloma iz prirojene zakrknjenosti, deloma iz privzgojenega sovraštva — mogoče tudi iz osebnega razočaranja — in ki so postali v zadnjem času kar sistematični, se opirajo predvsem na dvojce domnev. Prvič, da Dravska banovina samo daje, a ničesar, ali pa znatno manj dobi, drugič pa, da je jugoslovenstvo le neka maska, za katero se skrivajo tisti centralisti, ki imajo dejanski profit od centralizma, ki je — tako se govori — v najožji zvezi s korupcijo. Ti dve domnevi pa imata svojo zvesto spremljevalko — naziranje, ki ga širijo literarne mediokritete, katere se izven najožjih mej svoje domovine ne morejo uveljaviti, češ, da smo jugoslovenski nacionalisti sovražni slovenski narodni misli.

Upamo, da nam bo kmalu dan govoriti o teh treh vprašanih popolnoma svobodno, ker le tako bomo mogli z lahkoto dokazati, kako so te trditve smešne. Vendar pa se tudi danes lahko zadržimo nekoliko delj pri tistem težkem argumentu centralizma in čaršije.

Že v eni svojih prejšnjih števil smo na tem mestu poudarili, da je pri nas vprašanje slabe uprave, korupcije in čaršije tisto, kar je razjedalo in še danes krni notranjo moč države. Toda to je bila le ugotovitev; kdo je tisti, ki to čaršijo podpira in v resnici od nje živi, to je pa druga stvar.

Jugoslovenski narod ni prišel v svobodo očiščen, prost predsodkov in preteklosti. Preveč je bilo tujih vplivov, preveč svežih spominov na preteklost, pretrda pest, ki ga je tlačila. Kdo bi se potem čudil, da ni množini nasprotnih nazorov, ki so vstajali v prvih letih po uedinjenju? Ali je nenaravno, da so se med temi nazori pojavila centrifugalna, separatistična stremeljenja?

Doslej še nismo v teh separatističnih nazorih zasledili kake posebne globine. Še vedno je vsak spis te branže, vsaka skupščina, govor in resolucija izvenela v ugotovitvi, da je dobi nacionalnega navdušenja sledila doba iztrenjenja in sedaj, sedaj je edino pravilno stališče tisto narodno — ljubezen gre skozi želodec. Toda pri tem pozabljajo, da so bili časi nacionalnega navdušenja, časi našega najlepšega napredka! Kajti narod kot človek lahko ustvarja velike stvari le v zanosu in v takim razpoloženju ni dovzeten za gesla; ki so njegovi duši tuja, čeprav jim je razumsko mogoče naklonjen. Le tako moremo tudi razumeti, da so se take močne separatistične sile pojavile v svojih pravih oblikah šele razmeroma pozno. Njih glasniki, ki napram jugoslovenskim nacionalistom nimajo drugega, resnejšega očitka kot čaršijo in prazno besedo o likvidaciji, pa so prav tisti, ki s čaršijo stoje in padejo. Kajti glavni njih argumenti — čaršija, korupcija — so tista kost, ki jo glojejo leta in leta in če tega ne bi bilo, od česa in za kaj bi živeli?

Ali si moremo predstavljati naše slovenoborske liste, shode in resolucije brez očitkov čaršije in korupcije? Ali si pa moremo predstavljati dobro upravo, poštenost in moralno, pa kljub temu separatistične struje? Kajti, dokler problem slabe uprave in korupcije obstoja, toliko časa — priznajmo — so separatistični izpadi, brez ozira na to ali jih izvaja Peter ali Pavel, Anton ali Vladko, če že ne opravičljivi, pa vsaj znosni. Tem manj je torej pošteno od teh ljudi, da mečejo vse vzroke in posledice slabe uprave na jugoslovenske nacionaliste, ko prav separatisti, kjer jim je to le mogoče, slabo upravo, korupcijo in čaršijo vzdržujejo, da potem vso odgovornost zvalijo na jugoslovenske nacionaliste in si s tem zopet zagotovijo opravičilo za svojo eksistenco.

Tako je problem naše notranje ureditve in uprave nujno vezan na politične momente, ki se jih ne da negirati. Možna jih je pa uravnati tako, da se s pametno upravo za vselej izpodbi glavne argumente separatistov in federalistov — čaršijo in korupcijo — in jih na ta način dokončno izloči iz sodelovanja v državnih zadevah.

—n.

Obračun

Ko se je bližala svetovna vojna svojemu koncu, smo imeli v Sloveniji tri vrste ljudi:

1. V enem taboru so bili oni, ki nikoli niso verjeli v narodno osvobodjenje, niti si ga niso želeli, ker je bila njih duša črno-žolta avstrijska tako, da si niso mogli predstavljati svet brez Avstrije in si tudi niso želeli, da bi kdaj ta država propadla že zaradi ubogega slovenskega naroda, ki bi vendar nikjer drugod ne mogel najti pravega zavetišča, posebno pa še zaradi katolicizma, ki je imel v Avstriji najboljšo oporo, in pa zaradi kulture, ker mali slovanski narodi morejo — po njih mnenju — uspevati le v zatišju nemške kulture. To je bila vera naših nemškutarjev in onih Slovencev, ki jim tudi dogodki v svetovni vojni niso mogli vzbuditi samozvesti in so se trkali na prsa, da so zvesti Slovenci in zvesti Avstriji, v čemer so videli najvišji ideal svojega političnega prepričanja. Verjeli so v narodno avtonomijo in so celo mislili, da bi bil to velik dar, ki bi ga bili komaj vredni in zmorni. Ta del Slovencev je končno našel svojega vodjo v dr. Šušteršiču in njegovim »Resnicam«, ko je prišlo do razkola v SLS. Dasi jih je bilo na videz malo, se jih je še mnogo skrivalo v ozadju, ker so še vedno upali na zmago Avstrije...

2. Druga skupina so bili ljudje — večinoma pristaši bivše SLS — ki so po majniški deklaraciji leta 1917. verovali v Jugoslavijo, ki pa o tej Jugoslaviji niso imeli natančno določenih pojmov. Predstavljali so si jo kot nekako združenje srbohrvatskih in slovenskih pokrajin, pri čemer bi po njih mnenju Slovenci igrali glavno vlogo in bi bili Slovenci nekaki voditelji te Jugoslavije, katere meje na vzhodu si je bilo težko predstavljati. Če so govorili o Srbih, so pri tem mislili na bivše avstrijske Srbe, tako da bi poleg te Jugoslavije ostala še Srbija, za katere usodo jim ni bilo dosti mar. Sovražstvo, ki ga je časopisje in vsa organizacija SLS razvijala proti Srbiji v letih 1914., 1915. in 1916., se ni moglo kar naenkrat izpremeniti v ljubezen. Seveda je treba tukaj razlikovati dve struji: ono, ki je že pred vojno čutila jugoslovensko, in ono, ki se je šele med vojno izpreobrnila. Prva je bila čista Krekovska generacija, ki je vzrastla deloma iz preporodovskih vrst in je sama krepko posegla v agitacijo za Jugoslavijo z listom »Jugoslovan«. Tu so bili zbrani ljudje, ki jih tudi katolicizem ni oviral v iskrenem čustvovanju a Srbi in so si tudi bodočo Jugoslavijo predstavljali skupno s Srbijo, kakor jo je v svetu propagiral jugoslovenski odbor.

Druga struja te skupine pa so bili oni ljudje — in to je bila večina bivše SLS — ki so se šele med vojno spametovali in pričeli misliti, kajti v začetku vojne so se zvesto sledili svojim voditeljem in dajali duška svojemu sovraštvu do Srbov. Vojne žrtve in vedno večje pomanjkanje po deželi je povzročilo najprej apatijo do avstrijskih zmag, ki so še čakale čim dalje bolj v dvomljivi luči, potem pa odpor proti brezkončnim datjavam in tako jim je prav prišlo tako zvano deklaracijsko gibanje, ki je obetalo neko Jugoslavijo in z njo konec vojne. Versko in filozofsko politično je utemeljil to izpremembo dr. Aleš Ušeničnik v knjigi »Um die Jugoslavien«. Ta Jugoslavija je bila seveda delo naših politikov, bila bi v okviru avstrijske države, torej bi ne bilo v nji glade vere nikake nevarnosti, tudi cesarju bi nihče ne prelomil zvestobe in vanjo bi sprejeli tudi Srbe, ki bi bili seveda v manjšini in zdaj, ko so že toliko prestali, bi se menda radi pokorili in bi bili zadovoljni, če bi jih medse sprejeli. Ker so itak izčrpani in nimajo nikake kulture, bi Slovenci in Hrvatje vladali nad njimi. Za nas bi bilo to celo koristno, ker bi mogli po vojni med nje nesti svojo kulturo, saj je naravno, da kulturnejši narodi vladajo nad nekulturnimi, pa tudi naša obrt itd. bi našla tam mnogo dela.

3. Tretja skupina so bili ljudje, ki so že davno spoznali, kod vodi pot v naše odrešenje in so že vsa zadnja desetletja — posebno pa od takozvanih septembrskih dogodkov — čutili protiaustrijsko. Bili so to večinoma meščani in inteligenca po deželi. Ti so sprejeli vojno, pripravljeni na vse žrtve (posebno naše dijaštvo in akademski mladin) in so verovali, da je napočila odločilna ura. Proti koncu vojne v letih 1917-1918. so se njih vrste množile. Oni niso dosti ugibali o bodoči ure-

ditvi države: glavna stvar jim je bila — zmaga. Zato so storili vse, kar so mogli, da so to zmago uresničili in pospešili. Na fronti se niso žrtvovali, če so mogli, so šli v ujetništvo in tam v legije; če so bili v ozadju, so škodovali, če so le mogli, državi, in pomagali domačim ljudem. Njim ni bilo treba nikakega spreobrnjenja, tudi nikakih razlag. Zanje je bilo od početka vojne jasno, da bo v tej vojni Avstrija propadla, da bo zmagala Srbija z zaveznici, da se bo bodoča država zvala Jugoslavija in da ji bodo vladali Karadjordjevići. To so bili jugoslovenski nacionalisti. To so bili tisti, ki so izpregali konje izpred kočije dr. Korošca, ko je prišel v Ljubljano sprejemati podpise slovenskih žena in deklet, tisti, ki so brez kompromisov oznanjali evangelij osvobodjenja, ki so se žrtvovali povsod za zmago svobode — tisti, ki jih danes oni, ki so le pogojno prejeli novo vero — proglašajo za narodne izdajalce, ker so ostali zvesti idejam 1917-1918. leta.

Da, tako se je do danes izpremenil svet.

Ko bi hoteli mimogrede pogledati na Hrvatsko tik pred koncem svetovne vojne, bi tudi lahko našli tri glavne skupine:

1. Žide, nemškutarje, madžarone, razne furtimaše in frankovce, ki so verovali v večni obstoj in končno zmago Avstrije in do konca ostali zvesti svoji preteklosti, ki jo poznamo iz težkih borb, katere je boril hrvatski narod proti tej tuji zalegi renegatov, izdajalcev in klečplazcev, ki so se ohranili v sramoto hrvatskega prava do svetovne vojne.

2. Pravaši in druge hrvatske stranke, radičevci, klerikalci, ki so sprejemali jugoslovenstvo kot novo obliko hrvatskega vprašanja, pričakujoči, da v primeru zmage oni obvladajo položaj, da se združijo vse hrvatske pokrajine, ki bodo tvorile središče države in nadvlade nad Srbi in Slovenci.

3. Jugoslovensko nacionalno misleči ljudje, predvsem revolucionarna predvojna omladina in pristaši srbsko-hrvatske koalicije (na čelu vsem nacionalna Dalmacija), ki so sprejemali evangelij osvobodjenja brez pogojno in pripravljali prihod svobode v domovini in izven nje, saj so bili med njimi člani jugoslovenskega odbora in voditelji Narodnega veča.

Osnove miru

Odkar je prišel v Nemčiji na oblast Hitler, se nabaja vsa Evropa trajno v neki neizvestnosti, ki je tembolj neprijetna, ker nihče ne ve, kakšno iznenadenje nam zna pričarati danes ali jutri kakšna druga evropska sila. Nemčija vodi tisto svojo značilno, brutalno politiko kršenja obveznosti, trgiranja paktov, oboroževanja na veliko, ki jo napravlja na znotraj mogočno, na zunan pa nezanesljivo. Po izstopu iz Društva narodov, odpovedi zadnjih dolžnosti, katere je nalagala versajska mirovna pogodba, uvedbi novega oboroževanja, skuša sedaj doseči povračilo kolonij, in če pojde sedaj še tako naprej, bomo kmalu doživeli, da bodo Nemci zahtevali vrnitev v vojni izgubljenega teritorija.

Da bo Nemčija lažje dosegla svoje namene, je v osamljenosti poiskala prijatelja. Nič ni čudnega, da je našla odmeva za svoje želje v Italiji, kajti zveza Nemčija-Italija je povsem naravna, interesi obeh držav jo narekujejo. In če se iz take zveze porodi še fronta svetovnega nazora, kaj je bolj naravno kot to, da je strah za ohranitev miru še bolj upravičen?

V takih negotovih prilikah predstavlja najboljše garancijo za obrambo miru ustaljena politika miroljubnih držav. Mala antanta in Balkanska zveza, to sta dva faktorja, ki jamčita v srednji in vzhodni Evropi meje svojih članic, zvestobo svojim prijateljem in mir za vsako ceno. Ne grožnje iz Rajha in ne sirenski glasovi iz Rima ne morejo in ne smejo imeti vpliva na enotno voljo zaveznikov držav, ki jih veže ta dva pakta, kajti podleči tem vplivom bi bilo isto, kot dati se v pesti silam, ki jim je prvi namen revizija in zopet revizija.

Zato smo bili dovolj začuden, ko smo slišali, da so resni državniki v rumunskem parlamentu ostro napadli našo državo in vlado zaradi neiskrenosti. Od naše strani so se čuli

V Srbiji je težko govoriti o strankah, saj je bil ves narod ena sama vojska in ko je prišla leta 1915. albanska katastrofa, je mislil ves narod le na osvobodjenje, ki ga bo prinesla srbska vojska. Res je skupščina v Nišu leta 1915. proglasila osvobodjenje vseh treh jugoslovenskih narodov, toda svoboda je moral izbojevati srbski narod sam. Zato je v Jugoslaviji videl le oni del svojih bratov, ki niso Srbi. Pozneje so dobili ime Prečani, t. j. oni preko Drine, oziroma izven predvojne Srbije. A vojne grozote so tako izmučile narod, da v početku ni utegnil razreševati problem: srbstvo in jugoslovenstvo. Jugoslovane je pač smatral za brate, ki so se mu v svobodi pridružili.

Takoj po prevratu je bilo naravno, da si skupine, ki smo jih našli pod 1., niso upale na dan. Saj je celo sam dr. Šušteršič doživel, da ga je narod proglasil za izdajalca in so ga ženske v Ljubljani javno napadle. Mnogo več pravice do oblasti v mladi Jugoslaviji pa so si lastile skupine pod 2., ki so bile pri nas in na Hrvaškem v večini. Njihovo pogojno jugoslovenstvo je kmalu pokazalo svoj pravi obraz. Hoteli so imeti dobro plačano svoje izpreobrnjenje. »Ako bomo v tej državi na vladi mi, bomo zanj, če ne...« Tako so rekli. Zato je n. pr. »Slovenec«, ko so se bili odločili boji za Koroško, pisal take članke, da so nemškutarji z njimi agitirali proti Jugoslaviji in pridobivali zase omahljivce in »protičušovce«. Na Hrvaškem je Radić razvil svojo agitacijo. Le s težavo je bila sprejeta prva ustava, ki nosi pečat vere v zmago jugoslovenske misli. Toda politiki iz skupine 2. so bili stalno na delu in končno je prišlo do spopada, ki ni mogel več zaceliti ran preteklosti in je pretil s katastrofo mladi državi. Tu se je žrtvoval blagopokojni Aleksander in presekala s 6. januarjem razvoj dogodkov, ki niso mogli voditi do srečnega konca. Začelo se je graditi od kraja na novi osnovi. S krajevo smrtjo so sovražniki Jugoslavije onemogočili nadaljnje delo za ureditev države...

In zdaj. Zdaj so prišli zopet do besede skupine pod 1. Težko jim je bilo, ko so morali leta 1918. z Avstrijo doživeti skupen poraz. Kolo zgodovine je šlo preko njih. Zdelo se je, da jih je strlo. Toda nekaj jih je ostalo za seme. In zdaj so se oglašali. »Ali nismo rekli, da bo Jugoslavija in jugoslovenstvo nesreča za nas. Ali nismo tega trdili že pred vojno. (Nadaljevanje na strani 2.)

prva le ugovori in šele pozneje zanikanja: Jugoslavija se ni oddaljila od politike Male antante in izjava našega zunanjega ministra, češ, da Jugoslavija vodi ne frankofilske, ne germanofilske politiko, marveč jugoslovensko (malo demagogije je v tem), naj bi se razumelo tako, da je pač naša naravna politika ona, ki nas je vezala v Male antanto.

Zelo žalostno vlogo v tem težkem problemu naše zunanje politike so igrali listi, kojih duševno vodstvo je v Vatikanu. Moramo vedeti, da ti časopisi pišejo po intencijah Rima, ki je v tem pogledu soglasen z Berlinom, v prvi vrsti proti sovjetski Rusiji. Prav tako pisanje zasledujemo v vseh nemških in italijanskih listih in bržkone ni slučaj, da je baš ob tej priliki italijanski tisk vehementno napadel Češkoslovaško, češ, da bo izstopila iz Male antante, kot da bi bila politika Male antante že politika fašističnega svetovno-nazorskega bloka. Toda priskoči zunanje ministrstvo je dovolj kategorično demantiralo vse take vesti in nas povsem pomirilo glede bodočnosti Male antante. Dejstvo, da je naše katoliško časopisje zavestno v službi tega kulturno nazorskega bloka, nas prepričuje v tem, kako moramo torej biti oprezní v presojanju dogodkov zunaj. Hvaležni pa moramo biti predvsem rumunskemu in češkemu tisku, ki sta popolnoma jasno osvetlila poti naše zunanje politike, ki je v zadnjih letih dovolj nejasna. Mislimo — in to je gotovo trdno prepričanje vseh jugoslovenskih nacionalistov, da se osnovna načela naše zunanje politike, ki so bila položena z ustvaritvijo Jugoslavije, z njenim političnim položajem, pa tudi z našo preteklostjo in krvavimi ranami preko zapadne meje, pod nobenim pogojem ne morejo menjati. Prepričani smo, da je to tudi mnenje odgovornih, brez ozira na to, kako gledajo na ta velevažen problem njihovi priiskalniki, ki rotirajo okoli osi Rim-Berlin.

Rekli smo vam, da smo poklicani, da bomo kulturni posredovalci med zapadno kulturo in Balkanom. V Avstriji bi bili lažje vršili to nalogo nego zdaj. Saj naši otroci niti nismo več ne znajo. In to mora vsak uvideti, da tam doli ni kulture. Kako naj oni vladajo nam. In potem ta balkanska korupcija. Ves denar gre v Beograd. Itd. itd.

Tako govori sedaj skupina pod 1., ko je prišla končno do sapa. In medtem so se ji pridružili že mnogi iz skupine 2., namreč oni, ki so se prav nazadnje izpreobrili. Stvar je čisto naravna. In oni govorijo zdaj prav tako, posebno kar se tiče denarja.

Na Hrvaškem je isto. Prva in druga skupina sta se znašli v skupnem delu in — tretja kot da je izginila.

Prav tako pri nas. »Slovenija« že poziva, naj se v vseh večjih krajih, po trgih in mestih ali celo vaseh osnujejo »slovenski klubi«, ki bi imeli v Ljubljani svojo centralo in dobili natančno evidenco nad mišljenjem, govorjenjem in delovanjem gotovih ljudi, da se sestavi natančen seznam narodnih izdajalcev, t. j. jugoslovenskih nacionalistov, tistih Slovencev, ki so za to državo delali in trpeli, vseh 18 let od prevrata žrtvovali svoje sile za zmago državne in narodne misli in v zarodku uničevali vse nade zunanjih sovražnikov, ki so jim razni separatisti dajali toliko upanja, da bo Jugoslavija razpadla, ker je umetno sestavljen stvor, ki nima obstanka, zmes, ki samo sebe ne mara, država, zložena iz delov, ki se med seboj sovražijo.

Zato smo doživeli zahtevo: nazaj pred leto 1918! Ker so zdaj v polni meri in z jasnimi programi oživele skupine, ki so takrat pred-

stavljale narod. Kaj čuda, da se čuje dan na dan, da je jugoslovenstvo iluzija, da narod tega nikoli ni želel, da jugoslovenskega čustva sploh nikoli bilo ni, da je to samo fraza nekih nacionalistov, ki imajo fašistične namene in so pravi izdajalci vseh treh narodov, oziroma plemen Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Tako prihaja obračun. Vse sile so na delu, da med seboj obračunajo. In tako se bo zgodilo, da bodo ostanki bivših nemškutarjev in njih zavezniki samoslovenci, zbrani v »Slovenskih klubih«, poklicali na odgovor slovenske nacionaliste, dobrovoljce, Sokole, kulturne delavce itd. in zahtevali od njih obračun, ker so izdajali svoj jezik, svoj narod, Slovenijo in bogve kaj še in podpirali vlade, ki so pošiljale denar v Beograd, da si je Srbija opomogla, Slovenija pa obubožala. Vse kaže, da prihaja ta čas, zato je prav, da se nanj pripravimo, kajti sladko je maščevanje. In kdo je zagrešil več gorja, krivice, nasilja itd. v tej državi kot nacionalisti. Težak bo obračun in gorje jim sedaj.

Preživljamo velike čase, ki so vredni premisleka. V njih spoznavamo tudi ljudi. Le pogledite jih. Kar spomnite se leta 1918. ali prvih prevratnih dni »Jugoslavija ali smrt« — danes pa: »Smrt Jugoslaviji!« Zanimivo bo pisati zgodovino teh časov. Zbirajte gradivo! Primerjajte izjave vodilnih mož in politikov!

Ustanavljajo se klubi. Za sedaj: srbski, hrvaški, slovenski. Potem pridejo drugi. Jugoslavija se drobi. Špekulanti so na preži. Vsak bi rad zase svoj košček.

Mi pa stojimo in gledamo. Čakamo, da pride dan obračuna. J. B.

Politični pregled:

Kaj bi rada mariborska Neodvisnost?

Od našega naročnika smo prejeli naslednje vrstice:

Že v začetku svojega obstanka se silno napiljuje. Z največjo vneto razpravlja vprašanje, ali smo Slovenci narod, ali pa pleme. Strašno je jezna, če se kdo ne strinja z njenimi teorijami. Zato se je v zadnji številki obregnila tudi na »Pohode«. Očita mu hlapčevstvo in ga primerja z nekdanjim »Štajercem«. Ne vem, ali Vam se zdi potrebno, gospod urednik, odgovarjati na to neumno čevkanje. Jaz za svojo osebo bi rad vprašal te gospode, ali jim je znano, čigav list je bil »Štajerc«?

Vodstvo »Štajerca« je imela v svojih rokah zloglasna »Südmark«, urejevali so pa list slovenski janičari, odpadniki in nemškutarji. Pravi Nemcev sploh ni bilo. List je imel za takratne prilike naravnost ogromno naklado. Že iz tega se da sklepati, kakšne prilike so takrat vladale na Spodnem Štajerskem v nacionalnem pogledu. Germanizacija je kljub jakemu odporu naprednih elementov tako naglo napredovala, da nas ne bi nič moglo rešiti od propasti, da ni prišlo do svetovne vojne. Utonili bi bili vsi v valovih germanstva, da nismo po srečnem naključju s pomočjo naših dveh najmočnejših bratov splavali na suho.

Danes smo s Srbi in Hrvati pod eno streho in če se nam ne godi preveč dobro, niso temu krivi naši bratje. Smešno je tisto napihovanje »Neodvisnosti«, ki gotovo nikomur ne imponira. Srbi so osvetili Kosovo in osvojili vso Južno Srbijo, ki je stoletja ječala pod Turki. Da smo si mi Slovenci priborili nazaj izgubljene dežele in z orožjem v roki prišli vsaj do Celoveca, če že ne do Dunaja, to bi pač imponiralo. Tedaj bi bilo res vredno razpravljati vprašanje, ali smo mi Slovenci narod, ali pa pleme.

Gospodom iz redakcije »Neodvisnost« se ne dopade izraz pleme in ježno dopovedujejo nekemu jugoslovenskemu nacionalistu v 3. številki svojega tednika, da plemena ni nikjer med kulturnimi narodi. Da se gospodje ne bi

preveč razburjali zaradi tega izraza, lahko napravimo z njimi kompromis. Mi trdimo in smo prepričani, da so Srbi, Hrvati in Slovenci en narod; dosledno temu so Slovenci del tega naroda. Torej niso pleme. Če se gospodje tudi s tem ne strinjajo, naj pa nadaljujejo svoje teoretiziranje, mi pa gremo svojo pot naprej.

Ti naši teoretizirji z največjim veseljem iznašajo tisto, po čem se razlikujemo od Srbov in Hrvatov. Mi pa povdarjamo vse tisto, kar nas z njimi spaja. Mi želimo biti čim tesnejše povezani z našimi brati Srbi in Hrvati, ker mi Slovenci sami ne bi pomenili mnogo — v mednarodnem svetu pa prav nič. Hočemo, da bo naše sožitje v skupni državi Jugoslaviji čim prijetnejše, zato ne bomo nikoli ovirali naravnega procesa stapljanja.

Če pa res že mora biti govora o hegemoniji Srbov, pa ponovimo s pokojnim dr. Krekom: »Hegemonijo bo imel oni, ki je sposoben. Če bodo to Srbi, pa naj jo imajo.«

Vsak ima pri nas priliko opazovati naravni proces stapljanja, ki se brez vsakega pritiska vrši od postanka Jugoslavije. Mislim, da je danes prav malo inteligentnih Slovencev, ki ne bi vsaj za silo obvladali srbohrvaščine. Naša deca v šoli se kar hitro in brez truda nauči srbohrvaških besedi in piše prav lepo cirilico. In ko pridejo naši fantje od vojakov mov, govore vsi gladko srbohrvaščino. To je naravno in se tega ne da zaustaviti. In tudi ni treba zaustavljati.

Naj mi verjamejo gospodje pri »Neodvisnosti«, da mi je Slovenija pretesna. Rad pogledam druge kraje v Jugoslaviji. V Srbiji se počutim ravno tako dobro, kakor doma. In med Hrvati tudi. Govorim srbsko, oziroma hrvaško ravno tako gladko, kakor slovensko. Pišem latinico in cirilico. Življenje to zahteva. Mi jugoslovenski nacionalisti se tega res ne sramujemo.

(K pisanju lista »Neodvisnost« se še povrnemo. Op. ur.)

Milan Obrenović proti Bolgarom.

Tako je prišlo do bratomornega klanja pri Slivnici, kjer so bili Srbi tepeni. Tega Bolgari ne morejo pozabiti. Pri vsaki debati o eventualnem sporazumu s Srbi nam vržejo to naproti. In imajo tudi prav. Žalostno je pri tem to, da so Srbi tedaj šli v žerjavico po kostanj za Avstrijo in povrh so se še spekli.

Bolgari nikakor ne morejo pozabiti Makedonije. Trdijo, da je tam tri milijone Bolgarov. Zanimiva je tudi karta, ki jo je dobil vsak udeleženec zbora za svojo uporabo na potovanju. Nad našo državo je napisano ime Jugoslavija samo do Niša. Od Niša do grške meje pa stoji »Makedonija«. Če čitate bolgarsko zgodovino, tedaj izveste, da so Bolgari večkrat imeli zasedeno vso Makedonijo do Albanije. Znan nam je tudi krvav spor leta 1913. med Srbi in Bolgari, ki je sledil po tako zmagoslavnem pohodu proti Turkom. In leta 1915. so Bolgari padli Srbom v hrbet tudi zaradi tega perečega vprašanja.

Omenil sem že parkrat nesrečno Slivnico. V Plevnu je celo spomenik na to zmago.

Po naši zemlji

O tihi in postopni likvidaciji

Strah ima velike oči — tako pravi star slovenski pregovor. In ker so okoli »Slovenije« dobri Slovenci — tako vsaj pravijo — in imajo velike oči, imajo tudi strah. Kar ne morejo mirno zamižati in zaspati spričo strašnega dejstva, da jih misli Narodna Odbrana in z njo vsi Jugoslovenci baje tiho in postopno likvidirati. Namreč njih, Slovence. Kajti vsi jugoslovenski nacionalisti so tega mnenja, da je resnično potrebna likvidacija Slovencev, če pod nazivom Slovenci in slovenstva razumemo tisto smetano, ki se nabira okoli »Slovenije«. Da smo si torej na jasnem! Če je tisto, kar smatra »Slovenija« za pravo slovenstvo, tudi resnično slovenstvo, potem smo mi vsi za tiho in postopno likvidacijo. Bili bi za naglo likvidacijo, a vendar je boljše, da se sramoto spravi s sveta brez hrupa in trušča.

20 milijonov za invalide

Skoraj ne mine teden, da ne bi naša javnost doživela kak vesel dogodek, ki nudi novinarjem dovolj gradiva za zabavo senzacij željnega občinstva. Tako smo dobili za konec pustja pred sodišče afero posebne sorte. Sluga Lakičević je postal milijonar in oškodovalec državo za 20 milijonov. Ali ni čudno, da sluga meni nič tebi nič postane milijonar in da se nihče ne začudi, kako in odkod? Šele, ko je država oškodovana za toliko in toliko milijonov — ki so seveda izgubljeni — pride vse na dan. In razprava — pri kateri sedi 60 obtožencev — odkrije čudovite stvari. Kje so še drugi krivci?

Ta afera je samo eno poglavje iz knjige, kako je vlada reševala črnogorsko vprašanje. Po vojni je postalo črnogorsko vprašanje zelo težko in važno. Črna gora je potrebovala gospodarske moči. Vlada je rešila to vprašanje tako, da je poslala vso Črno Goro v — penzijo. Črna Gora je izvršila svoje poslanstvo — hajdi v penzijo. Skoraj v vsaki hiši je bil vsaj en penzionist in od tega je družina živela. Ker Lakičević slučajno ni imel penzije, si jo je sam preskrbel. In ker bi bila penzija za slugo premajhna, se je naredil za poročnika. In potem je še drugim pomagal. Zakaj pa ne, če se da. In tako so se gostili ob invalidskem denarju, ko so drugi od lakote umirali. Prav na dan procesa je prišla v Ljubljano vdova po jugoslovenskem dobrovoljcu, poznejšem častniku, ki je prepozno vložila neko prošnjo in zato izgubila podporo za otroke. Koliko ljudi je prosjalo po Beogradu, pa niso dobili ničesar — oni tam pa so pograbili 20 milijonov. Ali se bo črnogorsko penzionerstvo izkazalo za nas častno in koristno, bo pokazal čas — kakor je poslala starejše v penzijo, tako je poslala vlada črnogorsko mladino v — šolo. Nadarjen ali ne, hajdi v gimnazijo. Po cele ure hodijo mladi Črnogorci, bosi in raztrgani, mnogi brez knjig in zvezkov v šole. Kaj bo z njimi? Bo že vlada poskrbela. Zraven pa vprašujemo, kam s tem naraščanjem. In ob vsakem semestru po šolah revolucije in napadi na profesorje, da svet piše o nas kakor o narodu divjakov. Ali ne bodo taki dijaki pozneje kot uradniki — omogočali take afele, kakor jo imamo pred sodiščem v Beogradu, ker je vse to v zvezi med seboj.

200 milijonov

Pri interpelaciji Milana Božića glede »Krivaj« je prišlo na dan, da je neki nemški Žid Fritz Regenstein oškodovalec našo državo za 200 milijonov. Ta Žid se zdaj s prijateljem Eislerjem in Ortliebom, ki sta mu pri tem pomagala, lepo vozi po Avstriji in uživa uspehe svojega truda. 200 milijonov kakor da ni nič! Saj Bosna ponosna ima še mnogo gozdov. A sramota pred svetom, da je ravno pri nas to mogoče! Da pride tak Žid Regen-

streif in mi mu damo cele kose svoje zemlje, da jo okrade in odide. Za 200 milijonov bi sezidali vse bolnice, za katere je baje tako težko dobiti denar, in vse univerze, ki so baje zelo potrebne. In še bi nekaj ostalo za kake domače tatove. Ali ni to čudno: Žid pride in odnese 200 milijonov, za kulturne in humanitarne zavode pa ni denarja. Kdo je kriv?

Ven z njimi

Najveličastnejši praznik naše šolske mladine je bil vsako leto sv. Sava. Tudi pri nas se je oživel tako, da smo čutili njegov pomen. Na naših univerzah se je praznoval ta dan slovesno z razdelitvijo nagrad za znanstvena dela, v katerih so akademiki skušali svoje mlade moči. Že nekaj let pa se vrše te proslave na naših univerzah pri zaprtih vratih. To je sramota posebno za beograjsko univerzo, ki jo popolnoma obvladajo komunisti. O tem pišejo »Studentske novine«, ki zaključujejo svoj članek s pripombo, da bi bilo treba univerzo, na kateri se ne sme slaviti praznik sv. Save — zapreti. Gotovo. Jugoslovenski narod ne plačuje milijonov za naše univerze zato, da se na njih vzgajajo komunistični agitatorji. Če se poudarja akademska svoboda itd. — potem mora ta veljati za svetega Save vsaj toliko, kakor za razne marksistične bogove, ki jih ta mladina proslavlja na naših univerzah, sklicujoča se pri tem na to svobodo. Če pa v Jugoslaviji ni svobode za svetega Save — in to svobodo mora baje čuvati neka avtonomija univerz — potem ne more biti svobode niti za druge in ne more biti nikake avtonomije, ki bi čuvala protidržavno agitacijo židovsko-komunističnih podreptikov, ako ta avtonomija ne more zagotoviti dostojne proslave sv. Save. Žal, prišlo je tako daleč, da komunistični agitatorji prevladujejo na beograjskih univerzah in diktirajo pogoje, pod katerimi bi dovolili proslavo svetega Save. »Naša misel« pravilno poudarja, da pod takimi pogoji avtonomija univerz nima smisla, ker pa država ne sme dopuščati, da v njenih zavodih, ki jih je zgradila s težkimi žrtvami ljudskega denarja, da omogoči izobrazbo svoje mladine, da v teh učnih zavodih gospodari nekaj komunističnih agitatorjev in ker bi trpeli tudi drugi, če bi univerzo zaprla, je edino pametno geslo: ven z njimi. Ven z ljudmi, ki niso vredni, da nosijo ime akademika. Oh letu bi bilo treba pokazati, ali na univerzo spada akademik ali komunističen agitator, ali svoboda ali nasilje, ali sv. Sava ali Marx?

Glose

Kje je svoboda?

„Daj, povej mi, brate, kje kraljestvo svobode je zlate?“ ... „Pojdi, brate, med Hrvate!“

Strossmajer

„No, kaj praviš k izpremembam, veliki vladika?“ ... „Zdi se mi — čez pol stoletja — da razlika ni velika: prej trpeli smo nezgode brez svobode, zdaj pa od svobode škoda“ ...

Simbol demokracije

»Narodna Samouprava«, glasilo JRZ v Kragujevcu, piše v svojem članku tudi sledeče: »Jugoslovenska radikalna zajednica je postala simbol demokracije v naši državi.« Gospodje od »Narodne Samouprave« lahko dobijo v dokaz resnične demokracije v ljubljanski policijski direkciji najmanj 50 kg zaplenjenega »Pohoda«, prve in tretje letošnje številke!

toliko zaradi njegovega zgodovinskega pomena, kolikor zaradi lege mesta samega. Reka Jantra je tu vsekana globoko v skale in dela čudovite zavoje. Spočetka se sploh ne moreš orientirati, odkod prideka in kam odteka, predvsem tudi zato ne, ker se prav leno pomika dalje. Mesto samo je zidano vrh skal in se hiše vrste druga nad drugo kakor galerijski sedeži v gledališču. Železniška postaja leži nizko doli ob vodi in ko gledaš navzgor proti mestu, se ti vse zdi kot neka nerečna igračka. Majhne hišice z nizkimi in ploščatimi strehami so postavljene tako, da gornji sosed gleda spodnjemu na streho. Ker je mesto precej veliko (15.000 prebivalcev), se ti zdi tak položaj nekaj neverjetnega. Zato je

Trnovo s svojo edinstveno lego nekaj,

kar se ne vidi nikjer na svetu. Mesto ima edini hotel »Car Bariš«, ki je dovolj snažen, da se lahko mirno vlečeš. Ko večerjaš na njegovi terasi visoko gori nad Janтро in gledaš navzdol v prepad in na ostale dele mesta, ti ta pestra slika ostane v neizbrisnem spominu.

Pri južnih Slovanih, ki še niso Jugoslovenci

Bolgari ne slave nobenega svojega junaka tako mogočno kakor ruskega carja Aleksandra II. »Osvoboditelja«. Najlepši spomenik v Sofiji je njemu poklonjen in vsako mesto ima po njem imenovano ulico ali trg. Ustavil sem se nekoliko dalje časa pri teh zgodovinskih dogodkih, ker je za vsakega Jugoslavena važno, da jih pozna. V političnih debatah z Bolgari mora vsak poznati vsaj najvažnejša dejstva od osvobodilne vojne leta 1878. dalje pa do konca svetovne vojne. Leta 1885. sta se severna in južna Bolgarija, do tedaj politično samostojni pokrajini, združili v eno kraljevino pod žezlom kralja Aleksandra Battenberga, nečaka ruskega carja Aleksandra Osvoboditelja. Anglija in predvsem Avstrija sta videli v ojačeni Bolgarski rusko premoč na Balkanu. Tedaj je bil po Avstriji naščuvan srbski kralj

Skozi Kočevsko

Izzivalna predrznost
tukajšnjih Kočevarjev in Kočevarašev

Koprivnik pri Kočevju, februarja 1937.

Že večkrat smo opozorili našo nacionalno javnost o metodah, ki se jih poslužujejo Kočevarji v svrhu germanizacije naših ljudi na Kočevskem. Vsa naša prizadevanja žal niso dosegla onega razumevanja, ki bi ga morala. Spritno tega so postali ti apostoli germanizacije v našem kraju že skrajno predrzni, tako, da njih početja niti več ne prikrivajo, še več, ž njimi nas že javno izzivajo. Tako smo imeli čast čitati v zadnjih številkah prošle »Kočevarice«, ki se imenuje tudi Gootscheer Zeitung, kako so s krakerjevimi paketi obdarili poleg Kočevarjev tudi 12 slovenskih šoloobveznih otrok in 8 odraslih Slovencev. Vprašujemo se, ali ni to nesramna predrznost? K temu je potrebno malo pojasniti.

Javnosti morda še ni znano, da veliki dobrotnik tukajšnji domačin, bivši posestnik, sedaj veletrgovec v Ptuj (tukaj se naziva samo Pettau) g. Kraker Andrej, že vrsto let, ne vemo iz čigavih sredstev, podpira siromašne Kočevarje, poleg njih pa tudi dobro stoječe posestnike z raznim blagom, n. pr. obleko in sličnimi stvarmi, poleg tega pa s čednimi vsotami v gotovini. To njegovo, res hvale vredno in obenem socialno delo, ako smemo tako imenovati, vrši na ta način, da pošilja te pakete naravnost na naslov obdarjencev, seveda vedno le na priporočilo poverjenikov, kateri so vedno le zanesljive in čiste osebe; ali pa na način, da naslovi večjo količino blaga na gotove osebe. Te osebe razdelijo to blago le onim ljudem, ki jih smatrajo za vredne, ne morda za potrebne. Zbog tega je razumljivo, da ti Krakerjevi zaupniki skrbno preudarijo predno komur kaj podarijo, ker obdaritev mora doseči popolen svoj namen. Tako obdaritev se je vršila tudi letos, na podlagi katere se poznani pisec v Gootscheer Zeitungu baha, da je obdaril tudi 12+8 Slovencev. Dragi gospod, k temu vašemu dobrodušnemu činu pripomnimo sledeče: Ali nista po teh metodah delali tudi bivši družbi Schulverein in Südmarka? In znano je nam vsem, da ni bil namen teh družb samo socialnega značaja. Pri teh schulvereinskih obdaritvah so bili poleg Nemcev obdarovani tudi mnogi Slovenci, med temi veliko število onih Slovencev, ki danes nastopajo kot Velenec in nadaljujejo delo, katero so se naučili od omenjenih družb. Dragi gospod! ali hočete pod firmo Kraker nadaljevati delo Schulvereina in Südmarke? Ker sam gospod pisec pravi, da se je obdarovalo tudi 20 Slovencev. Pa ne morda onih Slovencev, ki so zvesti svojemu narodu in ki se ne bojijo javno pokazati svojo nacionalno zavednost, kakor tudi, da so pripravljeni se žrtvovati za svoj narod in imovino. Pač pa ste posegli s svojo germansko roko po onih, ki ste od njih že nekaj dosegli. Obdarili ste one, ki seveda odobravajo vaše delovanje in Vas pri tem še celo podpirajo. Obdarili ste tudi one, sicer še ne popolnoma v vaše mreže vjete, pa vendar

upate, da se bodo z ozirom na njihovo revščino dali zavesti v vaš krog. Tudi niste pozabili obdariti onega siromaka (seveda Slovenca), ki se zalaga s celimi svežnji nemških časopisov, ne vemo še v kake svrhe. Ali je morda to delo socialno? Ali je morda to za sluga, da se v hiši tega siromaka, kateri vam udano služi, govori (vsaj poslednji čas), kljub temu, da sta on in žena Slovenca, kočevsko? Ali je morda tudi to socialno, da se stavi ta siromak v boj za nekaj, kar mu je popolnoma tuje in s čimer kot Slovenec ne bi smel imeti nič skupnega?

Znanemu dopisniku »Kočevarice« hodi povedano, da pazimo budno na vaše početje, katerega imamo stalno v evidenci.

Prosimo pa gospoda Krakerja, ako je njegovo plemenito in človekoljubno delo na-

menjeno zgolj v socialne svrhe, da blagovoli v bodoče poslati slovenskim revežem namenjena darila na naslov slovenskih organizacij v Koprivniku, t. j. Sokolski četni ali Družbi sv. Cirila in Metoda, kateri društvu imata v stalnem vodstvu vse one Slovence, ki so potrebni in kateri hočeta izvršiti obdaritev z vso točnostjo, radi česar upamo, da nam te skromne prošnje ne spregledate ter, da pridejo do obdaritve tudi oni Slovenci, ki niso zapopadeni v Gootscheer Zeitungu, oziroma se posebno tudi na to, da ste pomnožili svoje imetje kaj izdatno s prispevki vaših slovenskih odjemalcev.

Sokol in Družba sv. Cirila in Metoda v Koprivniku pričakujeta Vaše velikodušne plemenite in socialne geste in se Vašemu blagorodju v naprej priporočata. Pisec Gootscheerzeitunge pa priporočamo, da svoje izzivanje brzda, sicer se bomo k stvari še povrnili, na vse to pa opozarjamo našo slovensko javnost, ki naj ne ostane gluhih ušes.

Narodnjak.

Poglavje o slovenski kulturi

Ne bi se bavili s člankom, ki ga je prinesel »Slovenec« dne 12. februarja t. l. na uvodnem mestu, če bi predstavljal članek le razračunavanje med Kopitarjevo in Knafljevo ulico in bi bil torej le nekak izliv sovraštva katoliških klerikalcev proti brezbožnim liberalcem. Ker pa nadaljuje »Slovenec« tudi v tem članku svojo gonjo, tudi — tako med vrsticami — da izključuje »jugoslovensko unitaristično kulturo slovensko kulturo«, da je »takozvani radikalni mladinski tabor« izločil Sokola kot »faktor, ki bi mogel imeti pozitiven in blagodejen, občin nacionalnim interesom slovenstva koristen delokrog in vpliv«, pa izjavlja ex cathedra, da je ta »mlada radikalna svobodomiselnost« struja pokrenila politiko, ki nas je preko narodno-napredne stranke postopoma pripeljala do jugoslovanskega unitarizma, ki se je kakor slana vlegel na žlahtne sadove pristne slovenske ljudske kulture. Samo vsled tega mu odgovarjamo prav tako tudi mi. Odgovor nam ne bo težak, kajti preveč neiskrenosti go spodje, ki pišejo take neiskrenosti, ko se morajo vendar zavedati, da lahko še tako pozablja svojo lastno prošlost, pa se jim vendar ne bo posrečilo prevarati nikogar, ki le malo pozna prošlost.

Kot uvod svojega odgovora navajamo list »Straža v viharju«, kateremu prav gotovo niti »Slovenec« ne bo odrekel obeležja katoliškega in vsled tega slovenoborskega glasila. V svoji številki od 11. februarja t. l. piše o dr. Mahničju, kako je deloval, dokler ni postal 7. februarja 1937. škof v Gorici. Kot zaključek njegovega dotedanjega delovanja ugotavlja »Straža v viharju«: »Med Slovenci je svoje delo opravil. Načelno je ločil duhove, na prvem slovenskem katoliškem shodu je videl uspehe svojega dela«...

To je bilo delo, ki se je vršilo izpred 1897., ko še ni bilo »mlade radikalne svobodomiselnosti«. Že leta 1897. je dosegel dr. Mahnič ločitev duhov med Slovenci. On je postavil tezo, da je nacionalizem poganstvo, on je postavil vse one teze, ki jih je izrazil letošnji katoliški dijaški koledarček s trditvijo, da je vprašanje države istovestno z vprašanjem usode! Vse to je že bilo, slovenski katoliški shodi so že opevali Slovence kot »planinske Hrvate«, ko je prišla mlada radikalno-nacionalna struja in začela klicati stare naše »svobodomiselnosti« dobričine iz njih zadovoljnega dremanja. Ta mlada radikalno-nacionalna struja je spoznala vso nevarnost, ki je nastala za Slovence in njih nacionalni razvoj z uspešnim zaključkom dr. Mahničevega delovanja! Ti mladi slovenski nacionalisti so storili le svojo dolžnost, če so klicali v skupno fronto vse, ki se niso hoteli zasužnjiti Vatikanu kot glavnemu zaščitniku črnožolte monarhije in »apostolskega« veličanstva.

pod prelazom. Tu je namreč ruski samostan s prekrasno cerkvijo, posvečeno Majki Bogorodici. Cerkev je zidana v ruskem vzhodnem slogu, na strehi ima deset večjih in manjših kupol, ki so vse pozlačene. Kdor je videl cerkev zidano v ruskem slogu in pozna gotiki in rimski slog, ta mora priznati, da ruska arhitektonska cerkvena umetnost daleč prekaša vse zapadne sloge. To ni morda izraz simpatije do slovenskega pravoslavja, temveč to občuti srce. Predvsem ogromne kupole čebulne oblike ti ostanejo neizbežno v spominu.

S prelaza Šipke in Kazanlika smo se podali naravnost

na Črno morje v mesto Burgas.

Jugosloven, posebno mi, ki smo doma od sinjega Jadrana, ne dospemo ravnodušno na obalo Črnega morja. Ono ne predstavlja za njega samo geografski pojem, za njega je Črno morje del njegove domovine. Ko stojis tik ob gladini Črnega morja, tedaj se spominš na Devinsko skalo. 1200 km si potoval iz

Res je, dokler se ni dr. Mahnič posrečilo, da je načelno ločil duhove, so sodelovali vsi dobri Slovenci složno v vseh nacionalnih organizacijah, tudi v »Sokolu«. Ali so bile te organizacije krive, če so jih morali napustiti vsi oni katoliški duhovniki, ki se niso upali upreti dobljenemu povelju, in vsi »verniki«, katerim so bila navodila duhovščine alfa in omega vsega njihovega mišljenja in postopanja? Dr. Mahničeva »načelna ločitev duhov« je izrgala iz dotlej skupnih nacionalnih organizacij vse »katoliške« ljudi ter jih združila v posebno, tem nacionalnim organizacijam sovražno fronto! To je dejstvo, katerega ne bo mogel zanikati nihče, ki hoče veljati za resnega in treznega, strankarsko ne popolnoma zaslepljenega človeka! In to dejstvo so imeli pred seboj v prvih letih tega stoletja oni mladi nacionalisti, ki jih »Slovenec« naziva z imenom »radikalni mladinski tabor«. S tem dejstvom so računali ti mladi borci in šli na delo, ki je rodilo res lepe sadove. Šele tedaj je začela CMD resnično delovati, šele tedaj je postal Sokol v resnici Sokol in šele tedaj je nastal oni val nacionalizma, ki je vodil preko dogodkov v letih 1903. in 1908. tja do srednješkolskih štrajkov in do prvih žrtev, padlih v resnični borbi za svobodo Slovencev!

Gospodje, ali ste pozabili na »krvave manšete dr. Orožna«? Ali ste pozabili, da ste hoteli spremeniti barve slovenske trobojke in jih nadomestiti z barvami nekdanjih kranjskih stanov? Ali ste pozabili, kakšno usodo in po čigavi zaslugi je doživel vseučiliški fond?

Lahko bi nadaljevali vprašanja v nedogled in z njimi dokazali, da ste postali »slovenoborci« šele za varnimi mejami jugoslovanske države, ki je ni ustvarila nobena, niti črna internacionala, ki je niso ustvarila plemenska in verska gesla, marveč le muke in kri jugoslovanskih borcev! In kolikor jih je bilo med njimi Slovencev, vsi so bili in so boljši Slovenci kot oni, ki so sanjali o trijalizmu in so se začeli bati za slovenstvo šele potem, ko je bilo to slovenstvo končnoveljavno rešeno in ohranjeno potom jugoslovanske Jugoslavije!

Zavijajte resnico, varajte kolikor hočete, rečemo le to: Slabo za stvar, za katero se je treba boriti z zavijanjem in lažjo! Če ne bi imelo slovenstvo boljših borcev, kot ste Vi, potem bi v resnici propadli!

Napredek

»Narodni val«, list Vladimirja Radića, piše v zadnji številki, da je program bivše HSS isti, ot pred 30 leti.

Res, lep napredek!

Trsta preko Beograda do Črnega morja in kljub temu si še vedno doma. Nikoli ne pozabimo, da našo Veliko domovino obliha Črno, Belo in Sinje morje. Bolgari pravijo Egejskemu morju — Belo, Jadransko Sinje morje! To so prvotni slovanski izrazi za naša morja. In res je Črno morje nekoliko bolj temno, naš Jadranski bolj modrikast in Egejsko morje bolj svetle barve. Imeni Jadransko in Egejsko morje sta rimskega, odnošno grškega izvora.

Glede barve Črnega morja kroži zelo prijeten dvotip. Ko je neka skupina Škotov, ki so znani zaradi svoje skoposti, prvič stopila na obalo Črnega morja, so baje skopli Škoti potegnili svoja nalivna peresa, češ, da bi jih z vodo Črnega morja napolnili in lahko pisali...

Vsa obala Črnega morja je še malo naseljena.

Zato nastajajo ob njem čisto nova naselja, v katerih žive bolgarski emigranti, ki so morali bežati iz Trakije in Dobrudže. Država jim

DROBTINE

Ljubljanski »Slovenec« hvali sokolske smučarje?

Te dni je priredila Zveza Sokola Kraljevine Jugoslavije obsežne smučske tekme v Planici. O teh tekmah sta »Slovenec« in seveda tudi »Slovenski dom« vse tri dni vztrajno molčala... Isti čas so sicer politični prijatelji našega »Slovenca« v Narodni skupščini zagotavljali vso pomoč viteški sokolski organizaciji, a to »Slovenec« ni odvrnilo od molka. Vendar pa smemo smatrati baš ta molk kot korak naprej k poboljšanju srčne kulture »Slovenca«, o katere obstoju namreč nekateri že sploh niso hoteli več verjeti! Kajti pri »Slovencu«, ki se je na znan neokusen način po berlinski olimpijadi obregnil ob Sokola, je tudi hoteno preziranje in molčanje o sokolski tekmi daleko razveseljivejše in objektivnejše (!) kot če bi »po svoji športni dolžnosti«, oziroma kot »dnevni kroniki«, oziroma kot »najboljši list v Sloveniji« karkoli poročal o Sokolstvu!

Pri sedmih debelih kravah.

Dolgo naša raja ni verjela, da se je v Jugoslaviji res skotilo »sedem debelih krav«. Te dni pa so naši narodni zastopniki res nalezli na te krave in pri najbolj debeli tudi dosti namolzi. Po mnenju debelih krav znaša njih letni čisti donos po Din 18.500 na glavo.

Zdaj pridejo na vrsto tudi progovni delavci.

Progovni delavci delajo samo dva dni v tednu, a sedem dni jedo, kakor narodni zastopniki. Obojim gloda kriza sok življenja in morda ne bi progovni delavci nikdar prišli na reelno misel, kako delati samo dva dni v tednu ali mesecu, pa vendar imeti pare! Po višaj si zaslužek na duplo, če treba, na trojno, pa v redu! Ni glavno, koliko dni delaš, nego koliko imaš od tega. Nedavni uspeh narodnih zastopnikov v pogledu povišanja dijet je mojski način ureditve krize, duhovit in učinkovit. Ker se je ta način reševanja mizerije enim obnesel, upajo progovni delavci, da se bo tudi njim. Kadar se bo to zgodilo, bodo tudi lačni ljudje utrgali dinar za olje, da prižgo lučko zahvale rešilnemu Jeruzalemu.

Upamo si priznati

»Sloveniji« v tolažbo zapišemo, da se v celoti strinjamo z uvodnikom v 8. številki »Naše misli«. Sicer pa smo mi iste misli že večkrat dovolj jasno obravnavali, le žal, da revica »Slovenija« počasi izgublja spomin. Nazadnje bo pa zopet »Pohode« vsemu kriv! Več previdnosti torej, ljuba »Slovenija«, da Tvoja ideologija Koseski in Šušteršič ne bosta še po smrti žalostna!

Velika pridobitev

Mariborska »Neodvisnost«, ki je že sama po sebi velika pridobitev, šteje od 13. februarja med svoje sotrudnike tudi g. dr. Dragotina Lončarja. Res, velika pridobitev!

daje primerno podporo in ker je zemlja rodovitna, nastajajo prav čedna mesteca. Tako smo obiskali naselje Carevo, ki leži južno od Burgasa. Kolonisti so nas prav lepo sprejeli in nam razkazali svoje novo bivališče. V majhni luki natovarjajo predvsem lesno oglje. Tega žgejo v planini Strandža, ki je pokrita z gostimi bukovimi in hrastovimi gozdovi. Iz Burgasa v Carevo in še dalje proti turški meji do vasi »Bulgarija« smo se vozili po novi cesti, ki jo še sedaj grade »trudovalci« (to so mladeniči, ki služijo vojsko v ženijskih četah in jih država uporablja za gradnjo novih cest). Zanimivo je, da sem »trudovalce« srečal predvsem ob mejah. Ko sem se vračal z gorovja Pirin nazaj v Sofijo po dolini reke Strume, sem tu opazil nešteto »trudovalcev«, ki so širili in izboljševali cesto. Ne daleč od doline Strume poteka naša jugoslovanska meja. Zastavil sem si vprašanje: »čemu je potrebna zavno blizu meje tako dobra cesta?«... (Dalje prih.)

DOPIŠUJTE V POHOD!

Naš pokret

SREDIŠNJI ODBOR

NARODNE ODBRANE V BEOGRADU

je potrdil novoizvoljene uprave naslednjih naših krajevnih organizacij:

Št. Jernej na Dolenjskem:

Upravni odbor: Golob Franjo, šol. upravitelj; podpr.: Šebela Anton, gostilničar in mesar; tajnik: Kovačič Vladimir, učitelj; blagajnik: Škerl Anton, pogodbeni poštar; odborniki: Ban Mihael, trgovec in posestnik; Janžević Franc, sedlarski mojst.; Kos Jože ml., trg. sin, Švigelj Viktor učitelj, Zaje Karol, kap. I. kl. v p.

Nadzorni odbor: Preds.: Kos Jože st., pos. in trgovec; pregl.: Hudoklin Slavko, mizar in posestnik; delov.: Radovan Franc, ključavničar.

Trnovo je tudi v zgodovinskem oziru važen kraj. Znano je, da so Bolgari od vsega svojega početka na Balkanu doživeli tri carstva. Prvo je padlo v robstvo Bizanca, drugo srednjeveško pod robstvo Turka. Sedaj imajo svoje tretje carstvo. V drugem carstvu je bilo Trnovo glavno mesto tedanje Bolgarije. Še danes so tam razvaline gradu Asenovicev na griču »Carevece«. Dalje je Trnovo tudi za Srbe važnega pomena, ker je tu umrl sv. Sava. Pokopan je bil v neznatni cerkvi 40 mučnikov. Turki pa so njegov grob razdejali in njegove kosti neznano kam odpeljali. Danes je ohranjena samo še

grobica sv. Save, ki jo Bolgari sveto spoštujejo!

V Trnovem je končno zanimiv spomenik, ki je bil pred kratkim postavljen v spomin vseh štirih vojn tretjega bogarskega carstva (1878, 1895, 1912-1913, 1915-1918). Zopet nesrečen spomenik, ki iskrenega velikega Jugoslovana globoko zbode v srce!

Pozabil sem pri opisovanju Šipke na veliko arhitektonsko umetnino, ki stoji v vasi Šipka

Iz drugih listov

O Hrenu

»Slovenski dom« se je spomnil tudi Tomaža Hrena, bivšega ljubljanskega škofa. Takole ga kuje v nebesa: Dosegel je, da se je tudi za Kranjsko ustanovila reformacijska komisija, kateri je on načeloval in ki je v letih 1600—1603 dovršila svoje delo. V boju s protestanti se je posluževal zelo radikalnih sredstev (sežiganje slovenskih knjig), vendar pa protestantske književne tradicije ni čisto prekinil...

Torej, tako, naš dragi »Slovenski dom«, Tvoj Hren je še premalo sežigal slovenske knjige in še premalo zatiral slovensko književnost! In vendar si toliko hinavski, da nosisi Tvoji prijatelji velike vence s slovensko trobojko na spomenik pisca te sežgane in uničene književnosti, Tomaža Trubarja. To je pač čisto po jezuitsko, ali, kar je isto, po Hrenovo!

Iztreznjenje?

Novosadski »Dan«, glasilo oudotne JRZ, poroča:

»Vse pogostejši neuspehi madžarskih revizionističnih teženj so primorali nekatere madžarske državnike k razmišljanju o tem, kako naj bi se uredil položaj manjšin v Podonavju. Univerzitetni profesor budimpeštanskega vseučilišča Josip Kovač, je v listu »Pesti naplo« skušal rešiti ta problem tako, da bi Madžarska preselila čim več Madžarov iz odcepljenih krajev nazaj na Madžarsko. Kajti nesmiselno so iluzije, da bi se integralna Madžarska mogla obnoviti brez nekih posebnih srečnih okoliščin. Zaradi tega naj Madžari rešujejo tisto, kar se še da rešiti.«

Ta predlog je naletel v slovaških krogih na zelo ugoden odmev, ker danes resnično ni mogoče določiti med Madžari na eni strani in narodi Male antante na drugi strani pravih etnografskih mej že vsled tega, ker tudi na Madžarskem živi mnogo Čehoslovakov, Rumunov in Jugoslovancev.

Isti list piše pod naslovom »Kulturna enakopravnost«:

Po Brezniku nepravilno

Pred kratkim časom je bivši referent v ministrstvu prosvete nadziral šole v Kamniškem srezu. Ob tej priliki je g. E. iznesel gotove konstatacije, katere nam do sedaj niso bile znane.

Tako je v nekem kraju v nižjem razredu osnovne šole pregledoval zvezke, v katerih so bile šolske in domače naloge ter naletel ob tej priliki tudi na nalogo o blagopokojnem Viteškem kralju Aleksandru I. Ujedinitelju. Toda glej grozo in strah, na svoje največje presenečenje je ta gospod našel, da so otroci v svojih nalogah pisali Kralj Mučenik z velikimi črkami, kar ga je tako revoltiralo, da je nahlul dotično učno moč, čes, da je tak pravopis po Brezniku nepravilen, ter se mora v bodoče pisati Kralj Mučenik samo z malimi črkami. Ni naš namen, da se spuščamo v debato, koliko je ena ali druga stvar pravilna, čudimo se pa, da si gotovi ljudje, ki so prešli že vse politične struje in tabore in katerih marksistično usmerjene knjige mora razveljavljati celo sam gospod dr. Korošec kot notranji minister, imajo toliko smelosti, da se spodtikajo ob take stvari.

Ob tej priliki se je gospod bivši referent razburjal tudi radi nepravilnega štetja, ker je po njegovem mnenju nepravilno šteti dvajseteden, dvajsetdva, temveč je edino pravilno ena in dvajset, dva in dvajset itd. Vprašali bi bansko upravo ter nadzorno oblast v ministrstvu prosvete, kaj je pravilno in da li so mogoče razveljavljati svoječasni sklepi o načinu štetja. Po mnenju g. E. pa v slovenščini tudi nimamo dece, kar je ugotovil ob priliki izpraševanja v razredu, ko je hotel zvedeti število članov marijinega otroškega vrta. Vsi, ki pripadajo tej organizaciji, so svoje članstvo potrdili s tem, da so vstali, ostali pa so obseleli. Na njegovo vprašanje, kje so oni, so otroci odgovorili, da pripadajo vrstom Sokolske dece. Tudi to je g. referenta močno razburilo ter je napram učni moči vprično vseh otrok dejal, da slovenščina imena dece ne pozna, ampak so to sokolski otroci. Mogoče

Strelska družina v Ljubljani obvešča vse člane in prijatelje strelskega športa, da se vrši sobno streljanje z malokaliberskimi puškami stalno vsak petek v vrtnem salonu restavracije pri »Levu« na Gosposvetaki cesti. Začetek streljanja ob 20. uri.

Občni zbor krajevne organizacije Narodne Odrbane v Kranju se vrši 25. februarja ob 20. uri v Narodnem domu. Vse člane vabi k polnoštevilni udeležbi — odbor.

»Mnogoštevilni tuji meniški redi nimajo danes prave pravice obstanka. Tako vzhodna, kakor zapadna cerkev v Jugoslaviji imata svoje domače rede in samo ti imajo kot domači in nacionalni redi pravico, da smejo delati v cerkvi in med narodom. Dasi so se sestre usmiljenke izkazale kot odlične delavke v bolnicah, vendar jih je treba zamenjati s šolanimi sestrami posvetnega stanu prav radi načela ravnopravnosti. Okrog 5000 usmiljenk stane na leto državo skupno s hrano, stanovanjem, kurivom in razsvetljavo približno 60 milijonov dinarjev. Od tega denarja se steka polovica v osrednjo cerkevno blagajno in to je brez dvoma na škodo državi in drugim cerkvam. Jugoslovanski narod ne potrebuje preveč tujih redovnikov in redovnic.«

Z mnenjem glasila JRZ se povsem strinjamo.

O zvezi s Sovjetsko Rusijo

piše list »Slovak«, ki dobiva politične direktive menda iz istega vira kot ljubljanski »Slovenec«:

»Jugoslavija in Rumunija se izogibljeta vsaki zvezi s sovjetsko Rusijo. Nočeta imeti z njo nikakih vojaških zvez. Popolnoma upravičeno smatrate, da ne more komunizem zmagati, če se antikomunističnim silam pridruži tudi katoliška cerkev. V svetovni borbi bo zmagal tisti tabor, v katerem stoji katolicizem, in ne tabor, ki brani in vodi sovjetsko zvezo, ta krvavi plod židovskega boljševizma. Če hočemo rešiti republiko in v njej slovaško, moramo stremeti za tem, da se naša država odtrga od sovjetske zveze.«

Žal je list »Slovak« nekoliko napačno informiran. Povsem drugi razlogi so, da Jugoslavija doslej še ni priznala sovjetske Rusije kot oni, o katerih govori ta slovaški klerikalni list, ki dobro ve, da je Češka toliko časa zavarovana od nemških nasilstev, dokler ima za seboj močno Francijo, Rusijo in Malo antanto. Čim bi eden teh mednarodnih činiteljev popustil, takoj bi se koža Slovakov prodajala za majhen denar. Toda, Slovaki to ne zanima, važno je le, da je katolicizem izven nevarnosti.

gospodu referentu, kar sicer z žalostjo konstatiramo, ni znana pesem: »Slovenec sem, Slovenec sem, tako je mati djala, ko me je dete pestovala.«

Res, mnogo si dovolijo gotovi gospodje, toda naj se zaveda tudi g. E., da budno sprmrljamo vse njegovo razdiralno delo in njegove šikane, ter točno zabeležujemo za čase, ki morajo priti.

Ob tej priliki pa povdarjamo, da nacionalisti ne bomo več trpeli sličnih izzivanj, pa če tudi bi prihajale s strani g. E.

J. K.

Iz uredništva

Zaradi preobilice gradiva je moralo večje število člankov in dopisov izostati. Objavljeni bodo v prihodnjih številkah! Prosimo cenj. dopisnike, da to upoštevajo.

Uredništvo.

Pozno spoznanje

G. senator Ploj je izstopil iz JNS. Resnično velik dogodek. Tem večji, ker je g. senator izjavil, da izstopa zato, ker hoče delati. Čudno je, da se je spomnil na delo prav ob času, ko se bliža konec njegovega senatorovanja... Ne dvomimo, da bo njegovo delo sedaj še posebno uspešno in plodovito.

DOPISI

Žuženberg

Nekateri prosvetni faktorji se čutijo dolžne, da v duhu znanega »Slovenčevega« gesla o »sračjem gnezdu« solijo pamet svojemu bližnjemu. Zato je prišlo že večkrat do različnih preprirov med tukajšnjimi nacionalisti in nasprotniki. V enem takih preprirov se je celo naš šolski nadzornik povzpela do trditve, da so vsi Sokoli komunisti. Čudimo se, da more priti do take izjave oseba, katere skrb naj bi bila posvečena izključno dobri vzgoji mladine!

Op. ur. Mi se takim izpadom prav nič ne čudimo, ker vidimo in vemo, kje je izvor negnusne gonje proti nacionalistom. Da tej gonji nasledijo tudi ljudje, ki imajo izobrazbo, je tem jasnejši dokaz, kako škodljivo je pisanje naših katoliških listov, katerih uvodničarji menda ne mislijo niti od danes do jutri. Da primer Žužemberka ni edini in da gre pri vsem za sistem, pa naj služi kot dokaz tudi sestavek v današnjem »Pohodu« pod naslovom »Po Brezniku nepravilno«.

Planina

Iz temnih Notranjskih gozdov

Ne mislite si vi meščani, da pri nas v naših gozdovih nič ne napredujemo. Pa še kako! V vsaki hiši, kjer imajo soloobvezne otroke, imajo tudi dober krščanski list-mesečnik. Na naših osnovnih šolah se zadnje leto razvija dobra agitacija za tako zvani že omenjeni časopis »Luč«. Kakšen dober namen pa ima ta »Luč«? Je to knjižica podoben mesečnik, ki vsebuje razen lepih vzgojnih zgodbic tudi uganke in druge take reči. Zraven je pa še listič, ki ima lepo razpredelnico, kamor otrok vsaki dan zapisuje svoja krščanska opravila in dobra dela. Tako n. pr. vpiše, ali je mami drva prinesel, ali je cukur kradel, ali če je bratca včipnil. Sedaj se lahko veselimo naših potomcev. Med njimi ne bo nobenega hudo delca, ampak bodo sami pošteni in srčni ljudje, za kar se bodo morali zahvaliti v največji meri sedanjim izdajateljem in izumiteljem njihove inventarne knjige za krščansko zveličanje.

V začetku šolskega leta so morali vsi učenci in učence na neki notranjski vaški šoli plačati naročnino za vse leto naprej za zgoraj

omenjeni mesečnik, t. j. 5 Din. Počeni je res! Ne rečem, da ni! Ko ni prineslo več učencev in učenk po naročilu njihovega dušnega pastirja naročeno jim naročnino, jih je ta kratkomalo poslal domov po denar. Marsikdo si je šel denar sposoditi, da je njegov otrok lahko naročil »Luč«. Njegovemu katehetu je bilo bolj pri srcu, da je poslal otroke domov, da so prišli čez pol ali čez tri četrt ure v šolo, kot da bi jih učil. Lahko smo ponosni, da imamo tako dobrega dušnega pastirja, ki na tako lep način skrbi za narodov blagor. Vprašamo gospoda upravitelja H. Ničmana iz Kopitarjeve ulice, koliko odstotkov nam obljubi, da mu bomo tudi mi prodajali »Luč«?

—n.

Novomesto

Brez pričakovanja smo doznali, da kakor po širni naši lepi ožji domovini pada meč raznih prenapetosti po funkcijskih glavah naših gasilcev, tako je tudi naš srez doletela ista usoda, t. j. v gasilski župi so razrešeni funkcionarji, ki so bili legalnim potom izvoljeni od svojih čet in pravih gasilskih odposlancev, so morali zapustiti župno upravo le 14 dni pred novim občnim zborom. Ni se vršila revizija, nihče ni pozval nadzornega odbora, da naj pregleda vodeče posle uprave in ugotovi kako nepravilnost ali slično. Ne! Brez tega je izšel odlok od začasno imenovane zajednice, da se mora župo razrešiti.

Na novo je postal neki gospod funkcionar župe, ki že več let ni aktivni član in ki je svoječasnno pred kakimi šestimi leti na občnem zboru župe dejal: »Kmete moramo ven zmetati, ti ne smejo biti v župi.« Zelo nas tudi čudi, da gospod, ki je bil do sedaj blagajnik župe, je zopet na novo imenovan. Iz tega je popolnoma jasno razvidno, da ni govora o denarni in blagajniški nepravilnosti, saj je gospod blagajnik zopet imenovan, torej ima pri gospodih v Ljubljani še vedno zapužanje. Nam Novomeščanom ne bo težko uganiti, zakaj je to zaupanje ostalo.

Mogoče bi o tem vedeli kaj v Stopičah, kjer imajo gasilec svojo centralo, t. j. naš »vodovod«. Med gasilci po četah vre in nekaterim ne gre v glavo, da gasilec, ko ga kliče požarna tromba, nikdar ne vpraša, pri kom gori in kakšne »farbe« je ta človek? Ne! Ampak gasilec le hiti tja, kamor zove rog na pomoč in vpraša samo: »Kjex. Tako so delali, tako bodo tudi v bodoče, pa naj pride karkoli. Gospodje pa naj se zavedajo, da s takim postopkom se ne vzgaja le nedisciplin in sovraštvo med članstvom in gasilem naklonjenim občinstvom. Vemo, da vam ni na poštenem, nesebičnem delu, pač pa, da se vam hoče vse kaj drugega, ali verujete, da med gasilci tega ne boše dosegli, zakaj pravi gasilec je pokazal s svojim delom svoje človekoljubje in ostane tak, pa naj bo barve kakršnekoli hoče. Vsem krivcem takega dela se bode pa v slovenski zgodovini vtisnil pečat sramote in razdiralnega dela v gasilskih vrstah slovenskih gasilcev brez ozira, kakšne barve je ta ali oni, ki je le kot gasilec vedno tak in bo tudi ostal.

Z žalostjo v srcu in solzami v očeh gledajo stari gasilci na svoje delo, ki so ga vršili desetletja brezplačno in nesebično za korist bližnjega in domovine in odklanjajo tak postopek.

Aparat, na katerega ste čakali...

Philips
radio

5 cevni super
kratki, srednji
in dolgi valovi

Samo
Din 193—
mesečno

Dolgoročni
obroki

